

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SARAJEVO
Kantonalna javna ustanova „Porodično savjetovalište“

PROGRAM RADA
KANTONALNE JAVNE USTANOVE „PORODIČNO SAVJETOVALIŠTE“
ZA 2016. GODINU

Sarajevo, oktobar 2015. godine

I UVODNI DIO

Program rada Kantonalne javne ustanove „Porodično savjetovalište“ za 2016. godinu predviđa poslove i zadatke koje će ova ustanova realizirati u periodu 01.01.-31.12.2016. godine, a koji proizilaze iz Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom („Službene novine Kantona Sarajevo”, broj 38/14 – Prečišćeni tekst), Odluke o osnivanju Kantonalne javne ustanove „Porodično savjetovalište“ („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 27/06, 31/07, 21/12 i 5/13), te Pravila KJU „Porodično savjetovalište“, a u skladu sa odredbama Zakona o ustanovama („Službeni list RBiH“, broj 6/92, 8/93 i 13/94).

Izvršenje dijela planiranih aktivnosti zavisit će od odobrenih finansijskih sredstava u Budžetu za 2016. godinu, čime je uvjetovana i potpuna realizacija postavljenih programskih zadataka za ovaj period.

Naziv, osnivač, sjedište, identifikacioni broj Ustanove

Naziv: Kantonalna javna ustanova „Porodično savjetovalište“

Osnivač: Kanton Sarajevo

Sjedište: Avdage Šahinagića broj 14/2, Sarajevo

Identifikacioni broj: 4200180620005

Ciljevi, zadaci i programska orijentacija za naredni period

Kantonalna javna ustanova “Porodično savjetovalište” će i u 2016. godini nastaviti kontinuirano obavljati svoju djelatnost sa ciljem pružanja usluga psihosocijalne podrške i pomoći građanima Kantona Sarajevo i šire.

Savjetodavno-terapeutski rad obavljat će se na način da će se svim zainteresiranim građanima koji se jave i zatraže pomoć iz ovog domena, pružiti odgovarajuće usluge (usluge preliminarnе trijaže ili usluge kratke krizne intervencije ili usluge neposrednog savjetodavno-terapeutskog tretmana). Ovaj rad odvijat će se uz kontinuiranu interviziju koja će se provoditi u Odjeljenju za savjetodavno-terapeutski rad, kao i vanjsku superviziju, u skladu sa zakonskim odredbama. Kao i do sada, Ustanova će i dalje insistirati na strogom poštivanju principa zaštite i povjerljivosti podataka korisnika usluga, kao i principa dobrovoljnosti dolaska korisnika u tretman.

Konkretno, aktivnosti sekundarno-tercijarne prevencije bit će usmjerene na:

- savjetodavno-terapeutski rad sa pojedincima, partnerima, porodicama i grupama koje imaju poteškoće i probleme na intrapersonalnom (unutrašnjem) i interpersonalnom (relacijskom) nivou;
- provođenje postupaka posredovanja prije pokretanja postupka za razvod braka;
- kontinuirano usavršavanje savjetodavno-terapeutske prakse,
- organiziranje i vođenje propisane evidencije i dokumentacije o korisnicima usluga,
- planiranje, organiziranje i provođenje preventivnih aktivnosti u zajednici,

- prevenciju psihosocijalnih problema na nivou porodičnog sistema,
- iniciranje saradnje sa institucijama vladinog i nevladinog sektora u mreži ustanova socijalne zaštite koje se bave psihosocijalnim radom,
- pružanje profesionalne podrške i pomoći profesionalcima iz institucija i organizacija koje se bave psihosocijalnim radom,
- pružanje osnovnih informacija građanima o radu Ustanove i informacija koje imaju za cilj razvijanje funkcionalnih odnosa u porodičnom i drugim sistemima.

Nadalje, u cilju smanjenja društveno neprihvatljivih ponašanja te izgradnje zdravih stilova života, KJU „Porodično savjetovalište“ će nastaviti i u 2016. godini realizirati projekte primarne prevencije. Ovi projekti zasnivaju se na bazi vlastitih istraživanja i sondiranja stanja, problema i pojava u porodici i njenoj interakciji sa drugim socijalnim sistemima.

Kada su u pitanju aktivnosti iz domena primarno-sekundarne prevencije, iste će biti usmjerene na:

- ispitivanje psiho-socijalnih pojava i fenomena porodice, njenih članova i drugih društvenih grupa u cilju podizanja na što veći nivo postojeće prakse u Ustanovi i psiho-socijalnoj mreži;
- organizaciju i realizaciju razvojnih projekata na nivou primarne prevencije;
- upoznavanje šire društvene javnosti, kao i stručne javnosti sa aktuelnim socijalno-psihološkim pojavama i fenomenima u cilju unapređenja postojeće društvene akcije u psiho-socijalnoj oblasti kroz promotivno-propagandnu aktivnost;
- organiziranje edukacija psihosocijalne i savjetodavno-terapeutske prakse za profesionalce Ustanove, ali i profesionalce iz drugih srodnih institucija i organizacija.

II **NORMATIVNI DIO**

2.1. Naziv propisa : Pravilnik o radu KJU „Porodično savjetovalište“

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok izrade: januar-februar 2016. godine

Organ koji razmatra/donosi propis: Upravni odbor

Kratak sadržaj: Obzirom na činjenicu da je akt kojim se regulišu radno-pravni odnosi između zaposlenika i poslodavca u KJU „Porodično savjetovalište“, od momenta njegovog donošenja, 2006. godine, pa do današnjeg dana, pretrpio niz izmjena i dopuna, te imajući u vidu da je u primjeni i novi Zakon o radu FBiH pristupit će se donošenju Pravilnika o radu.

2.2. Naziv propisa : Pravilnik o rukovanju gotovim novcem KJU „Porodično savjetovalište“

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovalište.“

Rok izrade: januar-decembar 2016. godine

Organ koji razmatra/donosi propis: Upravni odbor

Kratak sadržaj: U skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH, pristupit će se donošenju Pravilnika o rukovanju gotovim novcem KJU „Porodično savjetovalište“.

III TEMATSKI DIO

3.1. IZVJEŠTAJI, PROGRAMI, PLANOVI

3.1.1.

Naziv materijala: Izvještaj o poslovanju (Izvještaj o radu sa izvještajem o finansijskom poslovanju) KJU „Porodično savjetovalište“ za 2015. godinu.

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok za izradu: april 2016. godine - Vlada Kantona Sarajevo
maj 2016. godine - Skupština Kantona Sarajevo

Organ koji razmatra materijal: Vlada Kantona Sarajevo i Skupština Kantona Sarajevo

Kratak sadržaj materijala: Izvještaj o poslovanju KJU „Porodično savjetovalište“, Izvještaj o radu direktora, Izvještaj o radu Upravnog odbora i Izvještaj o radu Nadzornog odbora, te Izvještaj o finansijskom poslovanju.

3.1.2.

Naziv materijala: Izvještaj o radu KJU „Porodično savjetovalište“ za period oktobar -decembar 2015. godine

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok za izradu: januar - februar 2016. godine

Organ koji razmatra i usvaja materijal: Upravni odbor

Kratak sadržaj materijala: Prikaz realiziranih i započetih aktivnosti Ustanove za izvještajni period oktobar – decembar 2015. godine.

3.1.3.

Naziv materijala: Izvještaj o izvršenju budžeta KJU „Porodično savjetovalište“ za period januar-decembar 2015. godine

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok za izradu: februar-mart 2016. godine

Organ koji razmatra materijal: Upravni odbor/Nadzorni odbor

Kratak sadržaj materijala: Pregled utroška sredstava Ustanove za period januar- decembar 2015. godine.

3.1.4.

Naziv materijala: Finansijski plan KJU „Porodično savjetovanište“ za 2016. godinu

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovanište“

Rok za izradu: mart 2016. godine

Organ koji razmatra i donosi materijal: Upravni odbor

Kratak sadržaj materijala: Prikaz iznosa neophodnih/odobrenih finansijskih sredstava za obavljanje djelatnosti Ustanove tokom 2016. godine.

3.1.5.

Naziv materijala: Nacrt Programa rada KJU „Porodično savjetovanište“ za 2017. godinu

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovanište“

Rok za izradu: septembar 2016.godine

Organ koji razmatra i utvrđuje materijal: Upravni odbor

Kratak sadržaj materijala: Planiranje i programski zadaci Ustanove u 2017. godini.

3.1.6.

Naziv materijala: Program rada KJU „Porodično savjetovanište“ za 2017. godinu.

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovanište“

Rok za izradu: novembar – Vlada Kantona Sarajevo
decembar – Skupština Kantona Sarajevo

Organ koji razmatra i utvrđuje materijal: Upravni odbor

Kratak sadržaj materijala: Pregled programskih zadataka i aktivnosti za 2017. godinu.

3.1.7.

Naziv materijala: Izvještaj o radu KJU „Porodično savjetovanište“ za period janur-mart 2016.g.

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovanište“

Rok za izradu: april-maj 2016. godine

Organ koji razmatra i usvaja materijal: Upravni odbor

Kratak sadržaj materijala: Prikaz realiziranih i započetih aktivnosti Ustanove za izvještajni period januar-mart 2016. godine.

3.1.8.

Naziv materijala: Izvještaj o radu KJU „Porodično savjetovanište“ za period april-juni 2016.g.

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovanište“

Rok za izradu: juli-august 2016. godine

Organ koji razmatra i usvaja materijal: Upravni odbor

Kratak sadržaj materijala: Prikaz realiziranih i započetih aktivnosti Ustanove za izvještajni period april-juni 2016. godine.

3.1.9.

Naziv materijala: Izvještaj o radu KJU „Porodično savjetovanište“ za period juli-septembar 2016.g

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovanište“

Rok za izradu: oktobar – novembar 2016. godine

Organ koji razmatra i usvaja materijal: Upravni odbor

Kratak sadržaj materijala: Prikaz realiziranih i započetih aktivnosti Ustanove za izvještajni period juli-septembar 2016. godine.

3.1.10.

Naziv materijala: Izvještaj o izvršenju budžeta KJU „Porodično savjetovanište“ za period januar-mart 2016. godine.

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovanište“

Rok za izradu: april-juni 2016. godine

Organ koji razmatra materijal: Upravni odbor/Nadzorni odbor

Kratak sadržaj materijala: Pregled utroška sredstava Ustanove za period januar-mart 2016. godine

3.1.11.

Naziv materijala: Izvještaj o izvršenju budžeta KJU „Porodično savjetovalište“ za period januar-juni 2016. godine

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok za izradu: juli-august 2016. godine

Organ koji razmatra materijal: Upravni odbor/Nadzorni odbor

Kratak sadržaj materijala: Pregled utroška sredstava Ustanove za period januar- juni 2016. godine.

3.1.12.

Naziv materijala: Izvještaj o izvršenju budžeta KJU „Porodično savjetovalište“ za period januar - septembar 2016. godine

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok za izradu: oktobar-novembar 2016. godine

Organ koji razmatra materijal: Upravni odbor/Nadzorni odbor

Kratak sadržaj materijala: Pregled utroška sredstava Ustanove za period januar- septembar 2016. g.

3.1.13.

Naziv materijala: Plan nabavki KJU „Porodično savjetovalište“ za 2017. godinu

Nosilac izrade: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok za izradu: mart 2017.godine

Organ koji razmatra materijal: Upravni odbor

Kratak sadržaj materijala: Planiranje neophodnih nabavki (usluga i roba) za 2017. godinu.

3.2. AKTIVNOSTI PRIMARNO-SEKUNDARNE PREVENCIJE

Na temelju dosadašnjih iskustava i usmjerenosti ka savremenim modelima prevencije u oblasti psihosocijalnog rada od posebne je važnosti održavanje kontinuiteta sistemskog djelovanja u okviru primarne aktivnosti, što podrazumijeva nastavak i dalje razvijanje započetih projekata. S tim u vezi Kantonalna javna ustanova „Porodično savjetovalište“ i u 2016. godini će kontinuirano obavljati aktivnosti iz djelokruga primarne i sekundarne prevencije kako bi što kvalitetnije odgovorila na permanentno narastajuće tranzicijske psiho-socijalne probleme građana.

U tom kontekstu, njihovo rješavanje zahtijeva kompleksnije, dugotrajnije i skuplje tretiranje, kako bi se otklonile ili ublažile negativne posljedice koje najčešće dovode do različitih oblika disfunkcionalnosti (individualne, porodične, bračne, roditeljske i dr.). Nedostatak ovakve prakse i saniranje, najčešće višemjesečnih i višegodišnjih problema je u tome da njihovo stručno tretiranje ne sprječava prisustvo faktora rizika koji konstantno dovode porodicu i njene članove u disfunkcionalnost. Stoga je namjera da se implementiraju različiti preventivni projekti koji u svom fokusu imaju cjelinu porodičnog sistema (partneri, roditelji, djeca i dr.) kako bi doprinijeli ublažavanju mogućih posljedica, koje, ukoliko nisu blagovremeno prepoznate, imaju tendenciju kulminiranja u obliku kompleksnijih problema.

Pristup u realizaciji projekata primarne prevencije, gdje su projekti osmišljeni tako da budu podrška svim članovima porodičnog sistema i u kojem se poseban akcent stavlja na životne faze porodice, pokazao je dobre rezultate u dosadašnjem radu. Stoga je opredjeljenje KJU „Porodično savjetovište“ da se takav trend i nastavi.

U nastavku su pojedinačno predstavljeni i opisani preventivni projekti planirani za realizaciju u 2016. godini.

3.2.1. Projekt: „Zajedno do uspjeha“

Generalni cilj: Prevencija mogućih rizičnih i nepoželjnih oblika ponašanja kod učenika osnovnih škola, njihovih roditelja i nastavnika kroz unapređenje znanja, vještina i kompetencija učesnika za izgradnju kvalitetnijeg saradničkog odnosa.

Specifični ciljevi :

- Ukazati na prednosti, mogućnosti i značaj zajedničkog rada/saradnje između tri ključna subjekta odgojno – obrazovnog procesa (učenika, roditelja i nastavnika);
- Prepoznati i definirati teškoće i zone konflikata između učenika, roditelja i nastavnika;
- Kreirati i ponuditi efikasniji model saradnje ova tri subjekta;
- Povećati stepen zajedničkog rada/saradnje učenika, roditelja i nastavnika.

Ciljna grupa: Učenici osnovne škole u dobi 13 - 15 godina, njihovi roditelji, nastavnici i pedagozi, koji iskazuju dovoljan stepen motivacije i interesovanja za uključivanje u grupnu aktivnost.

Nosilac aktivnosti: KJU „Porodično savjetovište“

Rok: oktobar-decembar 2016. godine

Kratak sadržaj: S obzirom na splet faktora koji dovode do povećanja broja učenika sa lošijim školskim uspjehom, projekt „Zajedno do uspjeha“ ima za cilj identificiranje i ublažavanje/uklanjanje faktora koji značajno utječu na školski ne/uspjeh učenika, kao adekvatan vid prevencije rizika koje sa sobom nosi ovaj problem. Kroz ovaj projekt KJU „Porodično savjetovište“ provodi preventivne aktivnosti s ciljem poboljšavanja uspjeha učenika, razvijanja radnih navika, efikasnijeg prelaženja nastavnih planova i programa, prevladavanja indolentnosti roditelja u brizi za mlade i pojačavanja saradnje nastavnika i roditelja, te saradnje škole i uže društvene zajednice. Efektivnost projekta je

evidentna i proizilazi iz evaluacijskih procesa, te argumentuje nastavak i potrebu implementacije projekta u 2016. godini kao i u budućnosti.

Uključivanje pedagoga škole kao koordinatora u implementaciji projekta će se nastaviti jer se pokazalo, ne samo korisnim, nego i presudnim za praćenje efekata radionica do kraja školske godine, što omogućava kontinuiran uvid u sve procese koji se događaju među članovima grupe u dužem vremenskom periodu i trajno doprinosi poboljšanju komunikacije i jačanju kapaciteta učenika, nastavnika i roditelja. U toku praćenja učesnika pedagogima/psiholozima se ostavlja mogućnost za daljnji kontakt sa voditeljem/icom projekta, odnosno stručnim saradnicima Ustanove. Projekt se stavlja na raspolaganje u smislu ponovne implementacije u istoj školi u skladu sa iskazanom potrebom, a od strane stručnih saradnika Ustanove.

Inovacija u odnosu na ranije godine odnosit će se na uvođenje novih tehnika a u svrhu većeg aktiviranja učesnika. U narednom ciklusu implementacije radionica povećat će se broj edukativnih vježbi za socijalno učenje i primjeniti projektivne igre, koje u određenom smislu imaju terapijsku namjenu jer omogućavaju učesnicima da postanu što aktivniji nositelj vlastite promjene. Kroz ovakve iskustvene radionice, provodeći vježbe koje vode jasnijem osvješćivanju egzistencije svakog člana grupe i pozivanjem na odgovornost za vlastito ponašanje, promjena dolazi naizgled sama od sebe i sudionici postaju nositelji vlastite promjene.

Evaluacija koja ima za cilj ocijeniti ispunjenje ciljeva projekta će se obavljati tokom i nakon realizacije radionica, odnosno pratit će povećanje kapaciteta nastavnika, roditelja i učenika u prevladavanju školskih problema, kao i stepena unapređenja školskog uspjeha. Radi još efikasnijeg praćenja postavljenih ciljeva projekta u 2016. godini, rad grupe će se pratiti do kraja školske godine, u cilju kontinuiranog praćenja efekata radionica, te kao značajan doprinos realizaciji dugoročnije evaluacije projekta.

3.2.2. Projekt „Civilna hrabrost“

Generalni cilj: Suzbijanje maloljetničkog nasilja i jačanje civilne hrabrosti.

Specifični cilj: Unapređenje zajedništva, povjerenja, civilne hrabrosti i unapređenje strategija borbe protiv nasilja.

Ciljna populacija: djeca i mladi u dobi između 12 i 15 godina

Nosilac aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok: mart-decembar 2016. godine

Kratak sadržaj:

Asertivnost i kompromis pojmovi su koji su sve manje prisutni u svakodnevnom životu mnogih, posebice mladih ljudi. Čini se da je tolerancija na nasilje sve veća, pogotovo među mladima, odnosno da su nasilni obrasci ponašanja brži put zadovoljenje potrebe za afirmacijom, slobodom, zabavom i pripadanjem. Budući da se vještine konstruktivnog i nenasilnog rješavanja problema temelje na usvajanju i međusobnom integriranju većeg broja specifičnih socijalnih vještina Kantonalna javna ustanova „Porodično savjetovalište“ i u 2016. godini planira realizaciju projekta „Civilna hrabrost“ u

partnerstvu sa srednjim školama KS. Navedeni projekt će kroz interaktivno i procesno učenje obraditi teme koje se tiču jačanja svijesti djece i mladih o različitim načinima suzbijanja nasilja, ispravnog reagiranja u slučaju verbalnog, psihičkog i fizičkog nasilja, uključujući i civilnu hrabrost.

Kako bi stekli znanja i kompetencije koje mogu primijeniti u vlastitim životima i dalje ih prenositi na svoje vršnjake koji nisu imali priliku da se uključe u projekt sa učesnicima će se kroz 5 radionica u trajanju od 45 minuta raditi na slijedećim tematskim cjelinama:

1. Unapređenje zajedništva kroz poboljšanje sposobnosti komunikacije, izradu prihvatljivog pravilnika, integraciju i toleranciju, te sposobnost empatije;
2. Unapređenje povjerenja kroz zajednička emocionalna iskustva, iskustva u tjelesnim i psihičkim krajnjim situacijama, preuzimanje odgovornosti i kratkotrajni gubitak samokontrole;
3. Unapređenje strategija protiv nasilja kroz senzibilitet za različite oblike nasilja, senzibilitet za žrtve, senzibilitet za ranjivost tijela, prepoznavanje faktora koji prepirku mogu dovesti do eskalacije i ukazivanje na alternativne reakcije.
4. Unapređenje civilne hrabrosti kroz spoznaju optimalnog stava žrtve i pomagača, sliku adekvatnog stava svjedoka, senzibilitet za nužne situacije i spoznaju važnosti civilne hrabrosti.

S obzirom da se realizacija projekta pokazala vrlo efektivnom i korisnom za ciljnu grupu, te je iskazana potreba srednjih škola KS za saradnjom sa Ustanovom, navedeni projekt će biti realiziran u skladu sa određenim korekcijama i novinama u realizaciji tj. u metodama i oblicima rada koji su produkt evaluacije prethodnog ciklusa projekta kao što su novine u davanju povratnih informacija, praćenja grupne dinamike i kohezije, tehnike razvijanja kritičkog mišljenja te individualni rad po potrebi. Također, planira se prikaz kratkih situacionih filmova ili klipova na određenu temu kako bi se spektar mogućih kriznih situacija obradio preventivno, ali da bi i povećali stepen aktiviranja učesnika i povećanje efektivnosti, te određivanja i približavanja nivoa problematike nasilja i njegovih posljedica mladima.

Nakon realiziranih radionica pristupit će se evaluaciji projekta koja će uključivati tri nivoa: test znanja (inicijalni i finalni upitnik), povratne informacije učesnika nakon svake radionice i opservaciju voditelja projekta a dobiveni rezultati koristit će se za unapređenje budućeg ciklusa projekta.

3.2.3. Projekt: „Mladi za mlade“

Generalni cilj: Osposobljavanje adolescenata-lidera u dobi od 16-19 godina za pozitivno vršnjačko djelovanje u socijalnom okruženju, kao oblik preveniranja rizičnih pojava i nepoželjnih modela ponašanja adolescenata.

Specifični ciljevi projekta su:

- Educirati adolescente-lidere iz oblasti komunikacije (vrste komunikacije, komunikacijske vještine i stilovi komuniciranja);
- Osposobiti mlade da prepoznaju nasilje sa posebnim fokusom na vršnjačko nasilje i djeluju na sprječavanje negativnih efekata ovog nasilja.

Ciljna grupa: Adolescenti u dobi od 16-19 godina, koji su identifikovani kao prirodni lideri, te mladi iz užeg i šireg okruženja educiranih lidera.

Nosioci aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok: mart-maj 2016. godine

Kratak sadržaj: U skladu sa sve izraženijom potrebom za sveobuhvatnijom prevencijom asocijalnih i antisocijalnih ponašanja među mladima, odnosno potrebu za jačanjem pozitivnog vršnjačkog djelovanja u socijalnoj sredini, i u ovoj godini će se nastaviti realizacija projekta „Mladi za mlade“. Projekt je usmjeren na edukaciju vršnjačkih lidera za pozitivno vršnjačko djelovanje budući da utjecaj vršnjaka može biti jedan od temeljnih vidova podrške i ohrabrenja adolescentima u razvoju njihovih mogućnosti i snaga. Pravilno usmjeravanje i korištenje vještina pozitivnog vršnjačkog djelovanja može biti od ključne važnosti za postizanje pozitivnog ponašanja i stavova te pomoći mladima da postanu zdravije odrasle osobe. Ovim projektom KJU “Porodično savjetovalište” provodi preventivne aktivnosti s ciljem podizanja i jačanja svijesti mladih o potrebama njihovog djelovanja u suzbijanju nasilja među mladima i nad mladima u porodici i društvu.

Nastavak i potrebu implementacije ovog projekta i u budućnosti argumentiraju rezultati evaluacije prethodnog ciklusa projekta, koji potvrđuju njegovu efektivnost. Za 2016. godinu planirana je izmjena projektnog prijedloga u skladu sa evaluacionim preporukama i to u segmentima unapređenja aktivnosti projekta, odnosno unošenja kreativnijih tehnika rada.

Kao inovacija u narednom ciklusu implementacije projekta, osim provjerenih i raznovrsnih interaktivnih metoda rada koristit će se audio-vizuelne tehnike rada. Realizirat će se radio - drama pod nazivom „Tamna strana ljubavi“ u kojoj su glavni akteri uposlenici Ustanove. Osmišljavanje, snimanje i reproduciranje iste ide u korist približavanja problematike nasilja u vezama mladih, te poticanja učesnika na diskusiju s ciljem mijenjanja percepcije i uviđanja granica od kojih počinje nasilje i njegovih dalekosežnih posljedica. Također, biće korišten kratki edukativni film „Reci STOP nasilju“, gdje će učesnici imati priliku diskutirati o načinima i mogućnostima djelovanja u situacijama nasilja.

Predviđeno je organiziranje jednodnevnog izleta za učesnike projekta na kojem će se realizirati cjelodnevne radionice u prirodi pod nazivom „Doživljajna pedagogija“, a u skladu sa raspoloživim finansijskim sredstvima. Ove radionice su osmišljene kao instrument za jačanje grupne dinamike i kohezivnosti među članovima, te u svrhu praktične primjene usvojenih znanja i vještina kroz interaktivne igre u prirodi. Aktivnosti će biti usmjerene na procese izgradnje tima, međusobnu komunikaciju, razvoj međusobnog povjerenja, osvještavanje timske pripadnosti i ulogu unutar tima, preuzimanje inicijative i odgovornosti.

U realizaciji projekta posebna pažnja će se usmjeriti na kvalitetnu promociju projekta kroz njegove ciljeve, očekivanja od škola i učesnika, dosadašnje rezultate i sl.

Evaluacija projekta će uključivati tri nivoa: test znanja (inicijalni i finalni upitnik), povratne informacije učesnika nakon svake radionice i opservaciju voditelja projekta, te će biti usmjerena na ispitivanje ispunjenja postavljenih specifičnih ciljeva, korisnosti ponuđenih sadržaja i prihvatljivosti oblika rada.

3.2.4. Projekt: „Moj izbor“

Generalni cilj: Prevencija bračne i porodične disfunkcionalnosti

Specifični ciljevi: Prevencija rizičnih faktora u izboru i funkcioniranju partnerskih odnosa jačanjem kompetencija mladih za kvalitetan izbor partnera i izgradnju funkcionalnih partnerskih odnosa

Ciljna grupa: Mladi u dobi od 18 do 30 godina

Nosioci aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok: januar-decembar 2016. godine

Kratak sadržaj: U skladu sa sve većim potrebama u društvu za promoviranjem funkcionalnog partnerskog odnosa, planira se nastavak realizacije projekta i u 2016. godini sa posebnim akcentom na studentsku populaciju. Projekt „Moj izbor“ je osmišljen upravo na taj način da kroz edukativne i interaktivne radionice za mlade koji donose odluku o stupanju u partnersku vezu ili brak, doprinese kvalitetnom izboru partnera i funkcionalnosti partnerskih odnosa, odnosno unaprijedi znanja, vještine i kompetencije učesnika za razvoj funkcionalnog partnerskog odnosa. Posebna pažnja u okviru projekta će biti usmjerena na motiviranje mladih ljudi za učešće u projektu kroz primjenu različitih savremenih metoda u komuniciranju sa javnošću, te kroz provođenje direktnog intervjua sa svakim kandidatom pojedinačno na kojem će se razgovarati o razlozima za uključenje u projekt, slobodnom vremenu, ranijim iskustvima u partnerskim vezama i stavovima vezanim za iste.

Inovacija u projektu odnosit će se na uvođenje novih tehnika i metoda rada, a podrazumijevati će gostovanje jednog bračnog para koji će podijeliti svoja iskustva sa učesnicima, s ciljem razbijanja predrasuda i promocije vrijednosti braka. Također, organizirat će se debata s ciljem otvaranja diskusije za i protiv, o temi „Izbor partnera preko interneta“.

Planiran je i rad sa učesnicima nakon završetka radioničkog ciklusa kroz pružanje podrške, informacija, odgovora na pitanja i pomoći u preispitivanju vlastitih odluka kroz neformalna okupljanja grupe, individualne kontakte, a naročito kroz forumske grupe na Internetu.

Evaluacija projekta će se provoditi na nivou procjene ispunjenja zadanih ciljeva i unapređenja znanja i vještina učesnika koji se odnose na izbor partnera i funkcionalnosti partnerskih odnosa. Evaluacija će obuhvatiti kvalitativnu analizu inicijalnih i finalnih intervjua sa učesnicima radionica, evaluacionih upitnika, intervjua sa voditeljima i saradnicima projekta, te analizu sadržaja prikupljenih u procesu monitoringa projekta.

3.2.5. Projekt: „Unapređenje roditeljstva“

Generalni cilj: Unapređenje i jačanje roditeljskih kompetencija u pripremi djeteta za polazak u školu

Specifični ciljevi:

- Osposobiti pedagoge predškolskih ustanova u općinama Kantona Sarajevo za provođenje radionica po programu „Unapređenje roditeljstva“;
- Senzibilizirati roditelje za odgovorno roditeljstvo i buduću saradnju sa školom;

- Pružiti pomoć i podršku roditeljima u jačanju roditeljske uključenosti i kompetencija u pripremanju djeteta za polazak u školu;
- Podići svijest u lokalnoj zajednici za važnost pripreme djece za polazak u školu i aktivno učešće roditelja u odgojno-obrazovnom procesu.

Ciljna grupa:

- Primarna ciljna grupa u projektu su roditelji djece predškolskog uzrasta
- Sekundarna ciljna grupa su pedagozi predškolskih ustanova na području općina u Kantonu Sarajevo

Nosioci aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok: januar-august 2016. godine

Kratak sadržaj: S obzirom da je izlazak djeteta iz primarne socijalne sredine u novu socijalnu sredinu kakva je školska, velika promjena i za dijete i za cijelu porodicu, ona iziskuje veće prilagođavanje na zahtjeve spoljašnje sredine. Kako je potrebno da se roditeljska uloga u ovoj fazi ogleda u velikom strpljenju za dijete uz istovremenu upornost i dosljednost u podršci djetetu za prilagođavanje i izgradnju pozitivnog odnosa prema radu i odgovornosti, iskazana je potreba za stručnom podrškom roditeljima. Projekt „Unapređenje roditeljstva“ usmjeren je na jačanje roditeljskih kompetencija kroz razrješavanje dilema u primjeni odgojnih stilova, ali i potvrdu pozitivnih odgojnih postupaka koje roditelji primjenjuju u porodičnom ambijentu, jačanje svijesti o važnosti provođenja kvalitetnog zajedničkog vremena roditelja i djece, prepoznavanje dječjih potreba u ovom razvojnem periodu, načina njihovog zadovoljavanja u porodici i povećanje uključenosti u pripremu djece za adaptaciju na novu socijalnu sredinu- školu.

Nakon realizacije prethodnog ciklusa projekta, a u skladu sa tematskim sadržajem i njegovom primjenom na populaciju predškolske djece, u 2016. godini će se nastaviti sa realizacijom edukacije roditelja u predškolskim ustanovama Kantona Sarajevo.

Realizacija projekta u 2016. godini planira se realizirati kroz slijedeće aktivnosti:

1. Izvršiti korekciju radnih materijala, odnosno bolje usklađivanje određenih dijelova radnog materijala shodno aktuелnoj problematici odgoja predškolskog djeteta;
2. Prezentiranje projekta predškolskim ustanovama i njihovo uključivanje u rad;
3. Planiranje dodatne edukacije edukatora, odnosno obuka pedagoga i stručnog osoblja vrtića za realizaciju radionica od strane edukatora, stručnih saradnika Ustanove, s ciljem prevazilaženja nejasnoća i mogućih poteškoća u realizaciji;
4. Monitoring i praćenje realizacije projekta od strane stručnih saradnika Ustanove;
5. Prikupljanje evaluacionih materijala o procesu realizacije projektnih aktivnosti;
6. Distribucija priručnika za roditelje;
7. Izrada evaluacionog izvještaja;
8. Medijska promocija.

Obim i kvalitet realizacije projekta, pored ostalog, biće uvjetovani uključenošću i zainteresiranošću predškolskih ustanova za učešće u realizaciji projekta. Evaluacija projekta će se provoditi na četiri nivoa: finalno anketiranje učesnika/roditelja na završnoj radionici, povratna informacija roditelja nakon

svake od radionica o sadržaju radionica, opservacija od strane voditelja nakon svake od radionica, te opservacija praćenja realizacije projekta od strane stručnih saradnika Ustanove.

3.2.6. Projekt: „Zlatne godine“

Generalni cilj: Prevencija socijalne isključenosti osoba starije životne dobi

Specifični ciljevi:

- Poticanje i jačanje međugeneracijske solidarnosti u pristupu starenju;
- Pобољшanje i poticanje psiholoških mehanizama koji vode ka izgradnji kvalitetnijih odnosa, kako u vlastitoj porodici tako i u socijalnoj sredini.

Ciljna grupa: Osobe starije od 55 godina sa područja Kantona Sarajevo, koje su penzionisane ili su nezaposlene.

Nosilac aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok: mart-decembar 2016. godine

Kratak sadržaj: Starost i starenje u našoj zemlji predstavljaju sve značajniju temu, u našoj sredini a i u globalnim okvirima. Razlog je jednostavan, riječ je o sve većem broju ljudi starije životne dobi a posebno onim starijim osobama koje nemaju kontakt sa srodnicima ili nemaju srodnike, prekinuli su veze sa dobnom populacijom a samim tim i sa socijalnom sredinom. U zavisnosti od svake individue starost se doživljava kao poželjno ili loše stanje. Na osnovu navedenog, projekt „Zlatne godine“, u 2016. godini, težiti će smanjenju negativnog odnosa prema starenju, te u konačnici promoviranju socijalne uključenosti starijih osoba. U tom smislu, ovaj projekt ima ulogu ne samo promoviranja važnosti mentalnog zdravlja starijih osoba, već neposrednog utjecaja na poboljšanje njihove kvalitete življenja kroz pokušaj izgradnje kvalitetnijih odnosa, kako u vlastitoj porodici tako i u socijalnoj sredini sa dobnom populacijom.

Rezultati evaluacije prethodnog ciklusa projekta pokazuju da bi radionica trebale trajati u prosjeku 60 minuta, jednom ili dva puta sedmično, i u periodu kada to grupi odgovara. U okviru radionica obraditi će se teme koje sadržajno predstavljaju sisteme podrške starijim osobama (poticanje učesnika na razmišljanje o sebi, posmatranje sebe i svog života iz različitih perspektiva), odlikama ovog životnog doba (jačanje učesnika i socijalno učenje za lakše suočavanje sa izazovima životnog doba - razmjena ideja o stereotipima vezanim za stare osobe), zatim o aktivnom starenju (poticanje na ponašanja koja vode do aktivnog starenja i razvijanja svijesti o odgovornosti za kvalitetu vlastitog života), te lijepe strane starosti (poboljšanje i poticanje psiholoških mehanizama i ponašanja koji vode do aktivnog starenja i sprječavanja socijalne isključenosti).

Inovacija u narednom ciklusu projekta osim interaktivnih vježbi predstavljat će partnersko organiziranje jednodnevnog izleta za učesnike projekta na kojem će se realizirati finalna radionica u prirodi. Posebnost ove aktivnosti predstavlja poboljšanje međusobne komunikacije, razvoj međusobnog povjerenja, te osvještavanje pripadnosti i uloge unutar grupe.

Evaluacija projekta će se realizirati tokom i nakon realizacije projekta i biće usmjerena na ispitivanje ispunjenja postavljenih specifičnih ciljeva, korisnosti ponuđenih sadržaja i prihvatljivosti oblika rada kroz evaluacioni upitnik za učesnike i povratnu informaciju voditelja.

3.2.7. Tribina-predavanja za roditelje

Generalni cilj: Prevencija rizičnih, preddelinkventnih i delinkventnih oblika ponašanja

Specifični cilj: Edukacija i osposobljavanje roditelja da prepoznaju i preveniraju unutar-porodične riziko-faktore, te blagovremeno prepoznaju i preveniraju nepoželjne oblike ponašanja koji vode maloljetničkom prijestupništvu

Ciljna populacija: Roditelji djece osnovnih škola Kantona Sarajevo

Nosioci aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok: januar-decembar 2016. godine

Kratak sadržaj: Imajući u vidu da je porodica prva društvena zajednica koja najodlučnije usmjerava razvoj mlade ličnosti, te da s obzirom na užurban način života i nedostatak vremena u ostvarivanju svoje odgojne funkcije danas više nego ranije treba podršku drugih sistema, prije svega obrazovnog, ali i socijalnog, Kantonalna javna ustanova „Porodično savjetovalište“ uz podršku Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo već osam godina realizira projekt „Tribine - predavanja za roditelje“.

Tribine će se realizirati u dva ciklusa, za one škole koje izraze svoju potrebu za organiziranjem ovakvih aktivnosti, a osoblju škole bit će prepušten izbor teme tribina, kao i vremena održavanja, te organizacije i motivacije roditelja. Također, u narednim ciklusima realizacije tribina nastavit će se sa uvođenjem novih tehnika u radu kroz radne kartice, upitnike, radne listove za roditelje, te multimedijalne sadržaje. Teme tribina će se dogovarati sa svakom školom pojedinačno.

Jedan od bitnih segmenata u realizaciji ovog projekta jesu i promotivne aktivnosti, odnosno najava tribina kroz medijska gostovanja i postavljanje informacija na web stranici Ustanove i škola koje su uključene u realizaciju u cilju masovnijeg učešća roditelja na tribinama, kao i podizanja svijesti o važnosti samih sadržaja.

Nakon realizacije ovog ciklusa tribina za roditelje izradit će se evaluacioni izvještaj koji će podrazumijevati analizu planiranih ciljeva i efekata u realizaciji i obuhvatit će tri nivoa, odnosno nivo povratne informacije od strane roditelja, pedagoga i voditelja radionica.

3.2.8. Projekt: “Porodično u Vašoj osnovnoj školi”

Generalni cilj: provođenje različitog skupa aktivnosti primarne i sekundarne prevencije s ciljem unapređenja odgojno-obrazovnog sistema u smislu jačanja subjekata odgojno-obrazovnog rada, te kvalitetnije saradnje porodice, škole i šire društvene zajednice.

Specifični ciljevi:

- Edukacija i osposobljavanje roditelja za prepoznavanje i preveniranje unutar-porodičnih rizikofaktora;
- Unapređenje znanja, vještina i kompetencija učenika osnovnih škola u smjeru prosocijalnog ponašanja i boljeg obrazovnog postignuća;
- Podrška nastavnicima u izgradnji kvalitetnijeg saradničkog odnosa učenika, roditelja i nastavnika, a samim tim i nastavnom procesu;
- Očuvanje mentalnog zdravlja ciljane populacije kroz savjetodavno-terapeutski rad i održanje emocionalne stabilnosti (sprječavanje ljutnje, bijesa i agresije);
- Senzibiliziranje subjekata odgojno-obrazovnog rada za korištenje usluga "Porodičnog savjetovaništa" po vlastitom izboru.

Ciljna populacija: učenici, nastavnici i roditelji osnovnih škola Kantona Sarajevo

Nosioci aktivnosti: KJU „Porodično savjetovanište“

Rok: januar-decembar 2016. godine

Kratak sadržaj: Obzirom da porodični sistem najneposrednije korespondira sa školskim sistemom, od velike je važnosti da se oni uzajamno pomažu i saraduju. U skladu s navedenim, KJU "Porodično savjetovanište" provodi aktivnosti pružanja podrške i pomoći porodici i školi u ostvarivanju odgojno-obrazovne funkcije kroz realizaciju projekta pod nazivom "Porodično u Vašoj osnovnoj školi". Ovaj projekt predstavlja skup različitih preventivnih i terapeutskih aktivnosti za djecu, roditelje i nastavnike, a nastao je kao rezultat dugogodišnje saradnje Savjetovaništa sa školama i njihove iskazane potrebe za dužim boravkom stručnjaka iz oblasti psihologije, socijalnog rada, pedagogije, porodične terapije i psihoterapije u školama u svrhu unapređenja odgojno-obrazovnog sistema i očuvanja mentalnog zdravlja ciljane populacije.

"Porodično u Vašoj osnovnoj školi" je zamišljen kao jedinstven događaj sa inovativnim i kreativnim sadržajima čiji se obim i sadržaj dogovara sa predstavnicima škole, uzimajući u obzir raspoložive resurse Savjetovaništa i stvarne potrebe u svakoj školi. Projekt podrazumijeva različite aktivnosti u koje su uključena sva tri odjeljenja Ustanove. Aktivnosti se odnose na **promociju** (kroz postavljene štandove i podjelu letaka o projektu i radu Ustanove), **primarnu prevenciju** (predavanja i radionice za nastavnike, roditelje i učenike), **savjetodavno-terapeutski rad** sa roditeljima, nastavnicima i učenicima i **konsultativne usluge** po principu timskog rada sa školskim osobljem.

Navedeni projekt će se u 2016. godini realizirati u dva ciklusa odnosno u dvije osnovne škole koje iskazuju motiviranost za saradnju. Jedan ciklus podrazumijeva realizaciju projekta tokom dva mjeseca, sa aktivnostima raspoređenim na četiri sedmice, svakih 15 dana.

Okvir za dogovaranje obima i sadržaja preventivnih aktivnosti u svakoj školi jesu ranija iskustva predstavnika KJU "Porodično savjetovanište" u radu sa učenicima, roditeljima i nastavnicima. U narednim ciklusima planirano je uvođenje novih tehnika i metoda rada u okviru aktivnosti primarne prevencije. Naime, predavanja za nastavnike će osim korištenja upitnika, situacijskih kartica, kratkih filmova i vođene diskusije sadržavati i tehnike grupnog rada (npr. adekvatnu vježbu za temu stigmatizacije jednoroditeljskih porodica kako bi nastavnici bili senzibilizirani za one koje društvo

stigmatizira i odbacuje), što će doprinijeti većoj diskusiji i aktivnom učešću svih učesnika u predavanjima.

Također, planirano je da se organizira rad u manjim grupama roditelja u kojima će se primijeniti neke kreativne tehnike grupnog rada, kao što su situacijske kartice ili interaktivne vježbe, te kratki edukativni multimedijalni sadržaji i upitnici. Iako su roditelji nenaviknuti na ovakav pristup, pretpostavka je da će ovakav način rada naići na njihovo prihvatanje i doprinijeti aktivnom angažmanu roditelja, usljed čega roditelji neće biti samo pasivni primatelji informacija, već će aktivno učestvovati u radu. Također, kao inovacija će se ponuditi školama da djeca u okviru dramske sekcije pripreme neke sekvence karakteristične za roditeljstvo (npr. demonstracija različitih odgojnih stilova kroz dramski prikaz), tako da će roditelji na interesantan način moći osvijestiti neke svoje odgojne postupke.

U okviru radionica za djecu zadržat će se interaktivni pristup zasnovan na različitim zabavnim i istovremeno edukativnim vježbama grupnog rada koje animiraju učesnike da aktivno učestvuju u njima, a kao inovacija radioničarskog rada koristit će se novi mediji- odnosno aplikacija Acctionbound. Radi se o vježbi interaktivnog pristupa, zastupljenoj na platformi Android sistema kod pametnih telefona. Obzirom da mladi sve više komuniciraju putem mobitela te posjeduju izražene vještine potrebne za rad na istom, vježba će se koristiti s ciljem istraživanja, te nadogradnje vlastitih znanja i vještina na njima najprirodniji, najbliži i najzanimljiviji način - putem mobitela. U ovoj vježbi moderator postavlja zadatke učesnicima prethodno podijeljenim u manje grupe (4-5 članova) putem kojih poziva učesnike da ih ispune kako bi se postigao zadani cilj.

Savjetodavno-terapeutske aktivnosti projekta podrazumijevaju višesatni boravak stručnih saradnika za savjetodavno-terapeutske rad iz oblasti sistemske porodične terapije u školi koji pružaju podršku roditeljima, učenicima i nastavnicima u odgojno-obrazovnom sistemu u oblasti njihovog mentalnog zdravlja.

Projekt prati promocija i najave aktivnosti kroz medijska gostovanja u cilju masovnijeg učešća učesnika u navedenim aktivnostima, kao i podizanja svijesti o važnosti samih sadržaja. Također, tokom same realizacije projekta postavlja se promotivni štand putem kojeg se promoviraju aktivnosti projekta i rad Ustanove. A i sama realizacija preventivnih aktivnosti i pružanje savjetodavno-terapeutskih usluga predstavljaju jedan vid promocije usluga i senzibiliziranja svih subjekata odgojno-obrazovnog rada za obraćanje i saradnju sa Ustanovom.

Nakon realizacije projekta u svakoj školi izradit će se evaluacioni izvještaj koji će podrazumijevati analizu planiranih ciljeva i efekata provedenih aktivnosti.

3.2.9. Projekt: „Porodično u Vašoj srednjoj školi“

Generalni cilj: provođenje skupa različitih preventivnih i terapeutskih aktivnosti s ciljem jačanja subjekata odgojno-obrazovnog rada srednjih škola, te kvalitetnije saradnje porodice i škole

Specifični ciljevi:

- Očuvanje mentalnog zdravlja ciljane populacije kroz savjetodavno-terapeutske rad i održanje emocionalne stabilnosti (sprječavanje ljutnje, bijesa i agresije);
- Jačanje saradnje porodice i škole;
- Podrška nastavnicima u izgradnji kvalitetnijeg saradničkog odnosa učenika i profesora kroz unapređenje komunikacije kao ključa uspješnih odnosa;

- Unapređenje znanja, vještina i kompetencija učenika srednjih škola s ciljem jačanja civilne hrabrosti, unapređenja prosocijalnog ponašanja, prevencije vršnjačkog nasilja i lakše zapošljivosti
- Senzibiliziranje subjekata odgojno-obrazovnog rada za korištenje usluga "Porodičnog savjetovališta".

Ciljna populacija: učenici, profesori i roditelji srednjih škola Kantona Sarajevo

Nosioci aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok: januar-decembar 2016. godine

Kratak sadržaj: S obzirom da se realizacija projekta „Porodično u Vašoj školi“ pokazala vrlo efektivnom i korisnom za osnovne škole, te s obzirom na iskazanu potrebu srednjih škola za saradnjom sa Ustanovom, odlučili smo se za koncipiranje sličnog projekta za srednje škole, s tim da će sam sadržaj projekta biti drugačiji i odgovarati će posebnim potrebama srednjih škola. Naime, projekt „Porodično u Vašoj srednjoj školi“ će obuhvatiti skup različitih preventivnih i terapijskih aktivnosti za mlade, njihove profesore i roditelje čiji obim i sadržaj će se dogovarati sa predstavnicima škole, uzimajući u obzir raspoložive resurse Savjetovališta i stvarne potrebe u svakoj školi. Projekt će podrazumijevati različite aktivnosti u koje će biti uključena sva tri odjeljenja Ustanove. Aktivnosti će se odnositi na **promociju** (kroz postavljene štandove i podjelu letaka o projektu i radu Ustanove), **primarnu prevenciju** (predavanja i radionice za profesore, roditelje i učenike), **savjetodavno-terapijski rad** sa roditeljima, profesorima i učenicima i **konsultativne usluge** po principu timskog rada sa školskim osobljem.

Projekt će se u 2016. godini realizirati u dva ciklusa, u dvije srednje škole koje iskažu motiviranost za saradnju. Jedan ciklus podrazumijeva realizaciju projekta tokom dva mjeseca, sa aktivnostima raspoređenim na četiri sedmice, svakih 15 dana. Okvir za dogovaranje obima i sadržaja preventivnih aktivnosti u svakoj školi jesu ranija iskustva predstavnika KJU "Porodično savjetovalište" u radu sa učenicima, roditeljima i profesorima, a obuhvata teme o komunikaciji na relaciji profesor-nastavnik, saradnji porodice i škole, prevenciji vršnjačkog nasilja, jačanju prosocijalnog ponašanja i civilne hrabrosti, te osvještavanje i unapređivanje sposobnosti i vještina bitnih za veću konkurentnost na tržištu rada.

3.2.10. Pilot projekt: „Mladi u svijetu rada“

Generalni cilj: Pružiti psihosocijalnu podršku mladima u razvoju vlastitih potencijala s ciljem lakše zapošljivosti i razvoja buduće karijere.

Specifični ciljevi:

- Prepoznati vlastite sposobnosti i identificirati one koje je potrebno unaprijediti, a koje su važne za kontekst zapošljivosti.
- Utvrditi i ojačati adaptivne i prenosive vještine potrebne za lakšu zapošljivost i konkurentnost na tržištu rada.
- Unaprijediti znanja o interpersonalnoj komunikaciji, raditi na jačanju samoprezentacijskih vještina, te vještina potrebnih za učinkovitu komunikaciju.

Ciljna populacija: Učenici drugog razreda srednje škole

Nosilac aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok: januar-decembar 2016. godine.

Kratak sadržaj: Projekt „Mladi u svijetu rada“ temelji se na rezultatima istraživanja „Potrebe mladih za psihosocijalnom podrškom u razvoju buduće karijere“ koje je KJU „Porodično savjetovalište“ provela u 2014. godini. Istraživanje je pokazalo potrebu mladih za radom na sebi u smislu sticanja uvida u vlastite snage, potencijale i vrijednosti, jačanja vještina, interesa i sposobnosti mladih koje predstavljaju željene ili neophodne uslove za zaposlenje, organizacioni i lični uspjeh.

Projekt je namijenjen učenicima drugog razreda srednje škole jer se pokazalo da učenici već tokom samog školovanja, a ne samo po njegovom završetku, trebaju da rade na sebi, te razvijaju i unapređuju vještine potrebne za lakšu zapošljivost. Navedeni projekt se sastoji od četiri interaktivne radionice po 90 minuta kroz koje mladi osvještavaju važnost posjedovanja i razvijanja interpersonalnih vještina i sposobnosti kao preduvjeta za lakšu zapošljivost i konkurentnost na tržištu rada, spoznaju vlastite sposobnosti i razvijaju sliku o sebi, usvajaju vještine prezentacije i samoprezentacije, te osvještavaju potrebe i važnost aktivnog traženja posla.

Nakon realizacije, izradit će se evaluacioni izvještaj o realizaciji projekta na osnovu inicijalnih i finalnih upitnika za učesnike, usmenih povratnih informacija, te opservacije i osvrta voditelja.

3.2.11. Projekt „Ponašajne ovisnosti“

Generalni cilj: Razviti ispravan odnos prema igrama na sreću kod djece i mladih, te prevenirati negativne učinke interneta kroz poticanje na njegovo pravilno korištenje.

Nosilac aktivnosti: KJU „Porodično savjetovalište“

Rok: januar-decembar 2016. godine

Kratak sadržaj: Iako se za riječ ovisnost najviše vezuje ovisnost o opojnim drogama, alkoholu i pušenju, postoje i tzv. ponašajne ovisnosti (ovisnost o hrani, patološko kockanje, ovisnost o video igricama, ovisnost o internetu, patološko kupovanje, itd.). Ovisnost može izazvati sve što može na kratko izazivati ugodu, ili neku vrstu privremene smirenosti i što nam može nedostajati onda kada nam nije na raspolaganju. Svjedoci smo da današnja generacija djece i mladih odrasta u vremenu u kojem su različite vrste kockanja izuzetno dostupne na šta ukazuje i broj mjesta na kojima se priređuju igre na sreću usljed čega kockarske mogućnosti postaju sve raznovrsnije i pristupačnije. Upravo ekspanzija mjesta na kojima se priređuju igre na sreću doprinosi prevalenciji jedne ponašajne ovisnosti-patološkog kockanja.

Također, uzimajući u obzir podatak iz istraživanja koje je KJU „Porodično Savjetovalište“ realizirala u 2010. godini, a koji pokazuje da 20% učenika osnovne škole pokazuje određene znakove razvoja ovisnosti o Internetu, te činjenicu da je Internet djeci i mladima sada dostupniji jer ga imaju i na svojim mobilnim telefonima, zbog čega možemo pretpostaviti da je broj djece koja iskazuju znakove ovisnosti o Internetu sada puno veći, jasno je da je ovom problemu potrebno posvetiti više pažnje. Naime, iako je

Savjetovanište tokom ranijih godina realiziralo predavanja za učenike, roditelje i nastavnike o ovoj temi, uočena je potreba radioničarskog načina rada sa djecom i mladima kako bi na iskustven, interesantan, a istovremeno i edukativan način došli do određenih spoznaja o opasnostima koje Internet nosi sa sobom i preventivno se djelovalo na razvoj ovisnosti o Internetu.

Uzimajući u obzir ove činjenice, odnosno postotak djece koja iskazuju znakove ovisnosti o Internetu, te sve učestalije uključivanje mladih u igre na sreću, KJU „Porodično savjetovanište“ se odlučila na kreiranje projekta „Ponašajne ovisnosti“ koji će obuhvatiti dvije radionice:

1. Internet- prepoznavanje opasnosti i poticanje pravilnog korištenja Interneta.
2. Kockanje- radionica će biti zasnovana na rezultatima istraživanja koje će se provesti u 2016. godini, a njen cilj će biti prevencija kockanja maloljetnika, te razvoj ispravnog odnosa prema igrama na sreću.

3.2.12. Psihosocijalna podrška članovima porodica sa iskustvom razvoda braka

Generalni cilj: Pružanje psihosocijalne podrške članovima porodica sa iskustvom razvoda braka.

Specifični ciljevi:

- Jačanje roditeljskih kompetencija kako bi što adekvatnije odgovorili na različite potrebe djece u ovoj specifičnoj i osjetljivoj organizaciji života nakon razvoda braka, a i sami postali funkcionalniji.
- Upoznavanje sa važnošću uspostavljanja funkcionalnog (kvalitetnog) roditeljstva nakon razvoda braka.
- Preveniranje socijalne izolacije kroz suočavanje i prihvatanje promjena u društvenom funkcionisanju (gubitak starih veza i odnosa, organizacija slobodnog vremena i sl.)

Ciljna populacija: Roditelji sa iskustvom razvoda braka.

Nosilac aktivnosti: KJU „Porodično savjetovanište“

Rok: januar - decembar 2016. godine

Kratak sadržaj: S obzirom da učinci razvoda stresno djeluju i bitno mijenjaju ustaljene porodične sadržaje i odnose, Kantonalna javna ustanova „Porodično savjetovanište“ će kroz grupni rad u 2016. godini nastojati pružiti psihosocijalnu podršku roditeljima sa iskustvom razvoda braka, sa posebnim akcentom na roditeljstvo.

Kroz grupni rad, razmjenu iskustava i psihoedukaciju želi se pomoći roditeljima sa iskustvom razvoda braka da što bezbolnije prođu kroz uobičajene krize koje se neminovno pojavljuju i sa kojima se suočavaju, kako bi dalje napredovali u svom razvoju. Također, cilj je osnažiti roditelje kako bi se u novonastalim situacijama adekvatno izborili sa povećanom količinom stresa i bili odgovarajuća podrška svojoj djeci, jer u protivnom dugotrajan stres iscrpljuje porodične adaptivne sposobnosti i dovodi do krize u porodici.

Evaluacija projekta će se realizirati nakon realizacije projekta i biće usmjerena na ispitivanje ispunjenja postavljenih specifičnih ciljeva, korisnosti ponuđenih sadržaja i prihvatljivosti oblika rada.

3.3. SEKUNDARNA I TERCIJARNA PREVENCIJA

Sekundarna prevencija će se i tokom 2016. godine odvijati kroz savjetodavno-terapeutske rad. Usluge će pružati psihoterapeuti i savjetnici koji u svom radu primjenjuju sistemski način razumijevanja funkcioniranja porodičnog sistema, te koriste tehnike sistemske porodične terapije i komplementarne tehnike drugih terapijskih škola, poštujući etičke principe u ovoj oblasti. To su principi povjerljivosti podataka vezanih za korisnike i sadržaj tretmana, te princip dobrovoljnosti za uključivanje u tretman.

Korisnicima će se usluge pružati u sigurnom, povjerljivom i podržavajućem ambijentu.

Usluge će se pružati kroz individualni, dijadni/partnerski i porodični oblik rada što će ovisiti o prezentiranom problemu, fokusiranoj problematici i očekivanjima korisnika od tretmana, utvrđenog cilja tretmana, te broja članova porodičnog sistema koji će biti uključeni u tretman. Savjetodavno-terapeutskim radom će biti obuhvaćene sve osobe motivirane da postignu promjene na planu ličnog funkcioniranja ili u području odnosa sa drugima.

U procesu savjetodavno-terapeutskog rada korisnicima će biti pružane usluge:

- preliminarne trijaže;
- inicijalnog intervjua;
- dijagnosticiranja problema;
- savjetovanja;
- psihoterapije;
- krize ili kratke terapijske intervencije;
- posredovanja prije pokretanja postupka za razvod braka,
- eko intervencija,
- praćenja readaptacije i resocijalizacije po okončanju tretmana;
- izrade nalaza i mišljenja;
- intervencija obavljenih putem telefona.

Savjetodavno-terapeutske rad započinje inicijativom korisnika i uspostavljanjem kontakata putem telefona ili ličnim dolaskom u prostorije Porodičnog savjetovišta. Tokom prvog kontakta savjetnika/psihoterapeuta sa korisnikom usluga obavljat će se **preliminarna trijaža**, proces u okviru kojeg se fokusira problem, procjenjuju indikacije za tretman u Savjetovištu i/ili se korisnik upućuje na konsultacije ili tretman u druge institucije. Očekuje se da će u 2016. godini biti pruženo **450** usluga preliminarne trijaže.

Tokom prve seanse (**inicijalnog intervjua**) psihoterapeuti su usmjereni na kreiranje odnosa povjerenja, kao pretpostavke za otpočinjanje psihoterapijskog procesa. Cilj inicijalnog intervjua je fokusiranje problema i sagledavanje očekivanja korisnika od tretmana, te utvrđivanje cilja tretmana. U 2016. godini se planira pružiti **400 usluga inicijalnog intervjua**.

Savjetodavno-terapeutski rad će se odvijati sa članovima užeg i šireg porodičnog sistema kroz individualni, partnerski, dijadni, porodični, i prema potrebama grupni oblik rada.

Zahvaljujući pozitivnim efektima savjetodavno-terapeutskog rada očekuje se da će tokom 2016. godine u tretman biti uključeno **460** korisnika kojima se planira pružiti **2000 usluga savjetodavno-terapeutskih seansi**.

U terapijskom radu će se preferirati koncept Sistemske porodične terapije kao terapijski model kojim se linearni način razumijevanja mijenja u cirkularni način razumijevanja porodičnog sistema. Prema ovom konceptu porodica je mnogo više od zbira njenih pojedinačnih dijelova/članova. Tako problem koji se javlja na jednom dijelu sistema postaje dominantan u čitavom sistemu. Također, promjenom koja se događa u jednom dijelu biva obuhvaćen čitav porodični sistem. Razumijevanje koncepta sistemske porodične terapije uključuje i razumijevanje šireg društvenog konteksta u kojem porodica funkcionira. Problem je povezan sa odnosima, relacijama i interakcijama koje pojedinac ostvaruje u porodičnom okruženju pa i šire.

Najbolji efekti postižu se ukoliko su svi članovi porodičnog sistema obuhvaćeni tretmanom, ali i rad samo sa nekim od njih dovodi do promjena koji doprinose većoj funkcionalnosti porodičnih odnosa.

Savjetodavno – terapeutski rad će se odvijati u prostorijama Ustanove za sve osobe koje se obrate za pomoć, odnosno one koje od strane institucije, a uz vlastiti pristanak, budu usmjerene u tretman. U iznimnim situacijama ove aktivnosti mogu se odvijati i u odgovarajućim prostorima izvan radnog prostora Ustanove.

Oblici/vrste usluga

- Individualni savjetodavno-terapeutski rad će se odvijati sa osobama koje se suočavaju sa dilemama o ispravnosti vlastitih postupaka, stavova, ponašanja u odnosima sa drugima i osobama koje plasiraju poteškoće u prilagođavanju na novonastale životne okolnosti kao i poteškoće na emotivnom planu.

- Dijadnim (bračnim i partnerskim) tretmanom će biti tretirani partneri koji samostalnim naporima ne uspijevaju na adekvatan i konstruktivan način prevazići krizno stanje ili zastoje u odnosu. Cilj savjetodavno-terapeutskog rada je iniciranje promjene disfunkcionalnih obrazaca ponašanja ili promjene načina razumijevanja odnosa.

- Bračnim partnerima će se pružati usluge posredovanja prije pokretanja postupka za razvod braka. Ovom uslugom će se supružnicima omogućiti: preispitivanje odluka o razvodu braka, usaglašavanje mišljenja vezanih za provjeru malodobne djece i postizanja dogovora oko dinamike i načina održavanja neposrednih odnosa malodobne djece sa roditeljem sa kojim ono neće nastaviti živjeti, kao i prijedloge novčanog iznosa namijenjenog za mjesečno izdržavanje djece.

U okviru postupka će se koristiti intervencije savjetovanja u cilju poticanja dogovornog roditeljstva i preveniranja mogućih posljedica razvoda braka na malodobnu djecu.

- Porodičnim tretmanom će biti obuhvaćene porodice, roditelji, mladi i djeca, motivirani da prevladaju razvojne krize koje su vezane za promjene nastale prelaskom iz jedne razvojne faze u drugu i nerazvojne krize koje se javljaju bez obzira na fazu životnog ciklusa porodice.
- Grupni pristup u radu će se realizirati ukoliko više korisnika istovremeno plasira isti ili sličan problem (emocionalni razvod, razvojne krize i sl.)
- Posttretmanska usluga tipa readaptacije i resocijalizacije će se pružati u cilju nastavka pružanja podrške korisnicima za koje se procijeni da su i nakon završenog tretmana u riziku od pojačavanja simptoma/problema i koji nastavljaju život u nepodržavajućem okruženju ili pak za osobe kojima je pružena usluga kratke intervencije zbog njihove nemogućnosti da kontinuirano dolaze na tretman. Ova usluga će se realizirati u okviru unaprijed dogovorenih seansi, a iznimno i telefonskim putem.

3.4. IZDAVAŠTVO

U okviru izdavaštva Ustanove, planirano je publiciranje provedenih istraživanja koja su važan dio njenog razvojno-istraživačkog rada u cilju približavanja njihovih rezultata široj javnosti. Planirano je publiciranje istraživanja: "Ovisnost mladih o kockanju".

Brošura „Ovisnost mladih o kockanju”

Generalni cilj: Prezentiranje rezultata istraživanja o aktivnostima kockanja mladih i načinima preveniranja negativnih posljedica ove ponašajne ovisnosti.

Specifični ciljevi:

1. Informiranje o stepenu rasprostranjenosti pojave kockanja među mladima;
2. Podizanje svijesti o važnosti prevencije djece i mladih.

Ciljna populacija: Profesionalci koji rade sa mladima i građani

Nosilac aktivnosti: KJU "Porodično savjetovalište"

Rok: januar - decembar 2016. godine

Sadržaj: Na osnovu istraživanja „Ovisnost mladih o kockanju“ koje KJU „Porodično savjetovalište“ planira provesti izradit će se brošura i prikazati zaključci istraživanja.

U okviru ove aktivnosti imenovat će se radna grupa, odrediti vrsta i naziv brošure, njen format, broj stranica, te prikupiti, lektorisati i formatirati tekst istraživanja.

3.5. PROMOTIVNO - PROPAGANDNE AKTIVNOSTI

3.5.1 Obilježavanje Međunarodnog dana porodice

Nosilac aktivnosti: KJU "Porodično savjetovalište"

Rok: maj 2016.godine

Sadržaj: Kantonalna javna ustanova „Porodično savjetovalište“ planira obilježavanje Međunarodnog dana porodice sa sadržajem koji će biti prilagođen prema godišnjoj poruci UN-a, a u skladu sa svojom djelatnošću i raspoloživim sredstvima.

3.5.2. Izrada propagandnih materijala Ustanove

Nosilac aktivnosti: KJU "Porodično savjetovalište"

Rok: januar – decembar 2016. godine

Sadržaj: Štampa i distribucija informativno - propagandnog materijala o uslugama koje KJU „Porodično savjetovalište“ pruža i aktivnostima koje provodi, realizirat će se ukoliko za to finansijska sredstva budu obezbjeđena. Ova aktivnost omogućila bi promociju i afirmaciju Ustanove, a sami materijali bi se kontinuirano distribuivali korisnicima usluga kao i drugim srodnim institucijama i organizacijama koje se na posredan i neposredan način bave porodicom.

3.5.3. Web stranica Ustanove

Nosilac aktivnosti: KJU "Porodično savjetovalište"

Rok: januar- decembar 2016. godine

Značaj web stranice Kantonalne javne ustanove „Porodično savjetovalište“ pod nazivom *www.porodicno.ba* ogleda se u jačanju promotivno-propagandne djelatnosti Ustanove, kao i u dodatnoj komunikaciji sa građanima i potencijalnim klijentima, koji putem weba i e-maila ostvaruju komunikaciju sa Ustanovom, u cilju traženja usluga savjetovanja i razrješavanja ličnih nedoumica i problema kao i sa studentima, magistrantima i drugim kolegama iz struke i srodnih institucija i organizacija.

Putem web stranice Ustanova će nastaviti građanima Kantona Sarajevo, BiH i šire pružati informacije o njenom djelovanju i uslugama koje pruža.

U sklopu redovnih aktivnosti na web stranici radit će se na blagovremenom pružanju informacija, kako o važnijim rezultatima razvojno- istraživačkog rada Ustanove, tako i o projektima koji su u sklopu njenog Programa primarne prevencije.

Sve aktivnosti koje Ustanova planira provoditi bit će involvirane u sadržaj web stranice. Također, elektronska izdanja svih priručnika i brošura čiji je izdavač Ustanova objavit će se na web stranici kako bi bile dostupne svim građanima Kantona Sarajevo.

3.5.4. Učešće u medijskim nastupima

Nosilac aktivnosti: KJU "Porodično savjetovalište"

Rok: januar - decembar 2016. godine.

Učešće u javnom informisanju će se vršiti na poziv medija i po ukazanoj potrebi za medijskim istupom vezano za društvene pojave i porodične probleme koje Ustanova u svojoj djelatnosti tretira. Također, nastavit će se planiran i aktivan pristup prema medijima, gdje će se kroz dogovorene televizijske i radio serijale od strane stručnih saradnika ustanove inicirati i predlagati teme medijima koje promoviraju porodicu i njene vrijednosti.

U emisijama koje se organiziraju u formi debate, a koje su stručnog sadržaja participirat će stručni saradnici iz domena psihologije, pedagogije i soc.rada. U medijskim gostovanjima koja zahtijevaju promociju rada Ustanove te najavu sadržaja koje Ustanova provodi i sl. učestvovat će odgovorna osoba iz Odjeljenja za razvojno-istraživačke i promotivne poslove.

3.5.5. Obilježavanje značajnih datuma u godini

Ustanova će shodno značajnim datumima obilježavati iste kako kroz programske aktivnosti, tako i kroz medijsko oglašavanje. Značajni datumi biće obilježavani u skladu sa djelatnošću koju Ustanova tretira, npr. Međunarodni dan porodice, Dječija nedjelja i sl.

3.6. PROGRAM STRUČNO-PROFESIONALNOG USAVRŠAVANJA KADROVA

3.6.1. Stručni treninzi, edukacije, seminari i stručne konferencije

U skladu sa raspoloživim finansijskim sredstvima, zaposlenicima Porodičnog savjetovališta će se tokom 2016. godine omogućiti učešće na edukacijama, seminarima, treninzima, stručnim konferencijama iz oblasti bliskih osnovnoj djelatnosti Ustanove.

3.6.2. Pružanje usluga edukacije

U skladu sa ukazanim potrebama kao i na zahtjev stručnjaka iz mreže psihosocijalne zaštite i šire, Ustanova će, u okviru svoje redovne djelatnosti, pružati i odgovarajuće edukativne usluge.

3.7. SARADNJA U MREŽI

U 2016. godini će se nastaviti saradnja sa organizacijama i institucijama u mreži psihosocijalne zaštite i šire, a na nivou međusobne razmjene iskustava, stručno-profesionalnog povezivanja eventualnog definisanja raznih zajedničkih preventivnih i drugih aktivnosti.

Naročito je planirana dalja saradnja sa općinskim službama socijalne zaštite u okviru JU Kantonalnog centra za socijalni rad, i to na području savjetodavno-terapeutskog rada, gdje se, prema stručnim indikacijama, korisnici iz službi upućuju u Porodično savjetovalište i obratno, a uz permanentnu razmjenu informacija na nivou stručnih mišljenja profesionalaca ovih ustanova.

Shodno prirodi pojedinih aktivnosti koje će KJU „Porodično savjetovalište“ realizirati u 2016. godini, Ustanova će i dalje saradivati sa raznim obrazovnim institucijama (vrtićima, osnovnim i srednjim školama te fakultetima u Kantonu Sarajevo). Posebno, zaključit će se Sporazum o saradnji sa Fakultetom političkih nauka u Sarajevu.

Također, planira se saradnja i sa organima pravosuđa u aktivnostima posredovanja u postupku brakorazvoda.

3.8. OSTALE AKTIVNOSTI

3.8.1. Kapitalni projekti – Izgradnja poslovnog objekta KJU “Porodično savjetovalište“

Nosioci aktivnosti: Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo (investitor), Zavod za izgradnju Kantona Sarajevo (implementator) i KJU “Porodično savjetovalište“ (krajnji korisnik).

Rok: januar - decembar 2016.godine

Kratak sadržaj: Na prostoru Općine Novo Sarajevo, u ulici Bihaćka bb, započeta je izgradnja poslovnog objekta Kantonalne javne ustanove “Porodično savjetovalište”. U 2016. godini planirana je realizacija narednih faza izgradnje ovog poslovnog objekta, a u skladu sa prilivom finansijskih sredstava Budžeta Kantona Sarajevo za ovu namjenu. Završetak radova očekuje se u 2017. godini.

IV KONTINUIRANI POSLOVI

Poslovi u okviru projekata primarne, sekundarne i tercijarne prevencije te programi drugih tematskih cjelina, realiziraju se kao kontinuirani poslovi Ustanove.

4.1. Supervizija

Nosilac aktivnosti: supervizor, vanjski saradnik.

Rok: januar - decembar 2016. godine

Tokom 2016. godine obezbijedit će se supervizija kao oblik profesionalne podrške i pomoći stručnim saradnicima u Odjeljenju za savjetodavno-terapeutski rad u cilju prevencije profesionalnog

sagorijevanja, razvijanja ličnih i profesionalnih kompetencija, te održavanja kvalitete savjetodavno-terapeutskih usluga u skladu sa standardima evropske asocijacije.

4.2. Timska intervizija

U cilju kontinuiranog podizanja kvaliteta savjetodavno – terapeutskih usluga, realizirat će se intervizija, kao metod korištenja vlastitih stručnih resursa kojim se obezbjeđuje da iskusniji pojedinci, timovi i Odjeljenje u cjelini zajednički doprinesu što kvalitetnijoj usluzi korisniku. Intervizijom se proširuju saznanja na kognitivnom, metodološkom i emocionalnom nivou, što pomaže u sveobuhvatnijem razumijevanju i spoznavanju svakog pojedinca kroz učenje iz iskustava drugih kolega. Dakle, cilj intervizije je s jedne strane pomoći terapeutu da nađe efikasna rješenja u stanju njegovih dielma u terapijskom procesu, a s druge strane podržati ga u emocionalnom praznjenju i na taj način pomoći u prevenciji profesionalnog sagorijevanja.

Intervizija će se odvijati po potrebi terapeuta a najmanje jedanput sedmično – na nivou Odjeljenja. Interviziju organizira i vodi šef Odjeljenja.

Broj: 01-05- /15
Sarajevo, 2015. godine

**PREDSJEDNICA
UPRAVNOG ODBORA**

mr. sci. Amela Tinjak